REVISJONSRAPPORT

SAINT-GOBAIN BYGGEVARER AS AVD FREDRIKSTAD
Postboks 6211 Etterstad (JE)
0603 Oslo

Oslo, 18. desember 2018

Deres ref.:
Jon Gjerlow

Vår ref.(bes oppgitt ved svar):

Saksbehandler:
Anne-Gry Jørgensen

Revisjonsrapport: Revisjon ved Gyproc A.S
Kontrollnummer: 2018.011.R.miljodir - Revidert

Kontaktpersoner ved revisjonen:

Fra virksomheten:
Jon Gjerlow

Fra Miljødirektoratet:
Anne-Gry Jørgensen

Andre deltagere fra Miljødirektoratet:
Henning Gøthesen

Resultater fra revisjonen

Dette er en oppdatert rapport der feil navn på virksomheten rettet opp. Den erstatter rapporten som ble sendt ut 29. august 2018, og er endelig.

Denne rapporten omhandler resultatet fra revisjonen som ble presentert hos Gyproc A.S under sluttmøtet den 24. august 2018. Revisjonen ble gjennomført i tidsrommet 21. - 24. august 2018.

Miljødirektoratet avdekket 4 avvik og ga ingen anmerkninger under revisjonen.

Avvik:

- Virksomheten har enkelte mangler ved sin utslippskontroll for utslipp til vann og luft
- Virksomheten har ikke etablert et forebyggende vedlikeholdsprogram for sitt tankanlegg
- Virksomhetens diffuse utslipp og overflatevann håndteres ikke i henhold til kravene i tillatelsen
- Virksomheten kunne ikke dokumentere at krav til lekkasjetest for kjøleanlegg med fluorholdig klimagass overholdes

Anmerkninger:

- Ingen forhold ble anmerket under revisjonen.

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten.

Gyproc A.S må sende en skriftlig bekreftelse innen 1. desember 2018 som dokumenterer at avvik er rettet. Oppfølgingen etter revisjonen er nærmere beskrevet på side 4.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

18. desember 2018	Anne-Gry Jørgensen		Einar Knutsen
dato	kontrollør	Miljødirektoratet	seksjonssjef

Kopi av rapporten sendes til:

- Fylkesmannen i Østfold ved miljøvernavdelingen

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: SAINT-GOBAIN BYGGEVARER AS AVD FREDRIKSTAD	
Organisasjonsnr.: 974188945	**Eies av:** 940198178
Bransjenr. (NACE-kode): 23.620 - Produksjon av gipsprodukter for bygge- og anleggsvirksomhet	

Kontrollert enhet

Navn: Gyproc A.S	**Anleggsnr.:** 0106.0047.01
Kommune: Fredrikstad	**Fylke:** Østfold
Anleggsaktivitet: Mineralsk industri, unntatt pukkverk	**Gebyrsats:** 3
Tillatelse gitt: 4. september 1991	**Sist endret:** 22. april 2010

2. Bakgrunn for revisjonen

Formålet med revisjonen er å vurdere om det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet fungerer tilfredsstillende. Miljødirektoratet har blant annet undersøkt om:

- virksomhetens system for internkontroll er hensiktsmessig og dekkende
- aktiviteter utføres slik som beskrevet og uttalt
- virksomheten når sine mål og driver sin virksomhet innenfor egne rammer og de rammene som myndighetene har satt

Revisjonen ble gjennomført ved å:

- granske dokumenter
- intervjue sentralt plasserte personer i organisasjonen
- verifisere (ved stikkprøvekontroll) at rutiner, prosedyrer og instrukser blir fulgt opp i praksis

Tilsynet er gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48.

Revisjonens tema

- Miljøstyringssystem
- Internkontroll
- Utslipp til luft
- Utslipp til vann
- Avfall
- Avslutning av deponi
- Kjøleanlegg med fluorholdige gasser
- Vedlikehold

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under revisjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under revisjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under revisjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter revisjonen

Gyproc A.S plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i denne rapporten. For at Miljødirektoratet skal kunne avslutte tilsynet, må Gyproc A.S innen 1. desember 2018 sende en skriftlig redegjørelse som viser hvordan avvik er rettet.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (post@miljodir.no) til Miljødirektoratet v/Anne-Gry Jørgensen.

4. Gebyr for revisjonen

Gyproc A.S er ved denne revisjonen plassert i gebyrsats 3 (jf. varselbrev fra Miljødirektoratet datert 3. april 2018). Dette betyr at dere skal betale kr. 116 500,- i gebyr for revisjonen. Faktura ettersendes. Vedtaket om gebyr er hjemlet i forurensningsforskriftens § 39-8 om gebyr for flerdagstilsyn.

Gebyrets størrelse kan eventuelt klages inn til Klima- og miljødepartementet (jf. forvaltningsloven § 28). Klagefristen er tre uker fra 29. august 2018. Klagen bør være skriftlig, begrunnet, og skal sendes via Miljødirektoratet. Miljødirektoratet viser forøvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 om innkreving av gebyr til statskassen.

5. Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Miljødirektoratets postjournal på www.miljødirektoratet.no (jf. offentleglova).

6. Avvik

Vi fant følgende avvik under revisjonen:

Avvik 1
Virksomheten har enkelte mangler ved sin utslippskontroll for utslipp til vann og luft

Avvik fra:
Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Gyproc AS av 22. april 2010 kap. 11

Kommentarer:
I følge tillatelsen skal virksomheten ha utarbeidet og gjennomført et program for kontrollmåling av utslipp til luft, vann og støy i omgivelsene. Formålet med programmet er å dokumentere at gitte krav overholdes. Kontrollen av egne utslipp skal være kvalitetssikret og måleprogrammet skal inngå i internkontrollsystemet.

Målinger skal utføres slik at de blir representative for virksomhetens faktiske utslipp og skal omfatte:

- komponenter som er uttrykkelig regulert gjennom grenseverdier
- andre komponenter som er omfattet av rapporteringsplikten i henhold til Miljødirektoratets veileder til bedriftenes egenrapportering.

Måleprogrammet skal beskrive både prøvetaking, analyse og/eller beregning, herunder:

- prøvetakings- og analysemetoder
- valg av måleperioder
- beregningsmodeller og utslippsfaktorer som benyttes
- beregning av usikkerhet i målingene/beregningene for de parameterne som er uttrykkelig regulert gjennom spesifikke utslippsgrenser. Usikkerhetsberegningene skal følge standard og bør første gang utarbeides av uavhengig konsulent.

Bedriften er videre ansvarlig for at metoder og utførelse er forsvarlig kvalitetssikret bl.a. ved å:

- utføre målingene etter Norsk standard. Dersom det ikke finnes, kan internasjonal eller utenlandsk standard benyttes. Klima- og forurensningsdirektoratet kan etter søknad akseptere at annen metode brukes, dersom det dokumenteres at den er mer formålstjenlig.

- bruke akkrediterte laboratorier / tjenester når prøvetaking og analyse utføres av eksterne.

- kvalitetssikre eventuelle egne analyser ved å delta i ringtester.

- kvalitetssikre eventuelle egne målinger jevnlig ved verifisering av uavhengig tredjepart.

- redusere usikkerheten ved målingene mest mulig.

Virksomheten har etablert et måleprogram for sin utslippskontroll, siste versjon er datert 19. desember 2017. Det er også utarbeidet flere prosedyrer som omhandler virksomhetens prøvetaking; "Utslipp til vann – Gjennomføring av målinger" og "Utslipp til luft – Gjennomføring av målinger".

Basert på den dokumentasjonen som vi fikk fremlagt under revisjonen er konklusjonen at utslippskontrollen ikke tilfredsstiller fullt ut de krav som Miljødirektoratet stiller. Manglene omfatter følgende:

- Det opplyses fra virksomheten at det foretas en prøve av utslipp til luft per år for å verifisere støvutslippene samt at det gjennomføres en prøve per kvartal for kvikksølv utslipp til luft. For utslipp til vann er det til nå gjennomført 5-6 prøver per år for å kontrollere utslipp av kvikksølv. Virksomheten opplyser videre at vurderingen av valgte prøvetakingsfrekvenser baserer seg på utslippshistorikken med lave konsentrasjoner de seinere årene. Miljødirektoratet påpeker i denne sammenheng at det ikke fremgår en kartlegging av på hvilken måte produksjonsvariasjoner påvirker utslippene, eksempelvis i forhold til ulik type gipsplateproduksjon samt ulik sammensetning av råstoffet som benyttes. Vi mener derfor at det ikke er gjennomført en tilstrekkelig systematisk verifisering av at antallet prøver vil gi et representativt bilde av eventuelle utslippsvariasjoner gjennom året og således vil gjenspeile de faktiske utslippene.

- Virksomheten har ikke egen vannmengdemåler som måler den nøyaktige vannmengden ut av produksjonslinja, men baserer den totale vannmengdebestemmelsen på bruk av inngående vannmengde og med en estimering av hvor mye av den totale vannmengden som går ut av

fabrikken. I måleprogrammet fremgår det at siden volumstrømsmålingen er basert på et estimat kan en ikke anslå nøyaktig usikkerhet. Det sies videre at hoveddelene av usikkerheten er knyttet til at en ikke kjenner nøyaktig fordeling av vann mellom de ulike trinnene i produksjonen, og den totale usikkerheten settes derfor til +/- 20 %. Videre blir det under tilsynet opplyst at vannmengdemålerne for inngående vann som benyttes til bestemmelse av utslippsmengder ikke er underlagt et system for oppfølging og kalibrering for å sikre at de til enhver tid viser nøyaktige vannmengder. Miljødirektoratet påpeker at bestemmelse av volumstrøm har stor betydning for fastsettelse av de totale utslippsmengdene av Hg som går til vann. Vår vurdering er at dette ikke tilfredsstiller forventningene i forhold til å sikre en representativ prøvetaking.

- I to av målerapportene utarbeidet av ekstern måleinstans i 2018, og som er benyttet til å beregne de årlige utslippene til luft, fremgår det at utført måling av Hg ikke er akkreditert.

Avvik 2
Virksomheten har ikke etablert et forebyggende vedlikeholdsprogram for sitt tankanlegg

Avvik fra:
Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Gyproc AS av 22. april 2010 kap. 2.4

Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) kap. 18. Tanklagring av farlige kjemikalier og farlig avfall, §§ 18-6, punkt d)

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften) § 5 punkt 7

Kommentarer:
For å holde de ordinære utslipp på et lavest mulig nivå og for å unngå utilsiktede utslipp skal bedriften sørge for forebyggende vedlikehold av utstyr som kan ha utslippsmessig betydning. System og rutiner for vedlikehold av slikt utstyr skal være dokumentert. Videre fremgår det av kap. 18 i forurensningsforskriften at tankanlegg samt tekniske barrierer, til enhver tid skal ha en tilfredsstillende teknisk tilstand for å forebygge forurensning, og det skal utarbeides kriterier for hva som regnes som tilfredsstillende teknisk tilstand. Videre skal det for å opprettholde en tilfredsstillende teknisk tilstand etableres og gjennomføres et forebyggende vedlikeholdsprogram for utstyr som kan påvirke fare for forurensning. Hele tankanlegget inkludert rørledninger og utstyr som pumper, instrumentering og sikringsarrangementer, oppvarmingssystem, understøttelse/oppheng for rørgater, utslippsrelaterte alarmer, nivåalarmer, overfyllingsvern, dreneringsventiler, instrumentering, prøvetakingsventiler og oljeutskillere etc. er omfattet av forskriftens krav om forebyggende vedlikehold. Det forebyggende vedlikeholdet må være regelmessig og systematisk.

Under tilsynet ble virksomhetens system for vedlikehold gjennomgått. Det ble observert at det er etablert et elektronisk vedlikeholdssystem hvor det meste av utstyr som kan ha utslippsmessig betydning er lagt inn, og det er bl.a. gjort kritikalitetsvurderinger hvor også påvirkning av ytre miljø er en av faktorene som teller med i vurderingen. Basert på dette er det videre gjort vurderinger av hva slags vedlikeholdsoppfølging det ulike utstyret skal ha, og det er satt akseptkriterier for relevant utstyr. Systemet generer ut fra dette en automatisk arbeidsordre som følges opp av virksomhetens egen vedlikeholdsavdeling som utfører de kontrolloppgavene og/eller inspeksjonene som skal gjennomføres.

Når det gjelder tankanlegget opplyser virksomheten at det er gjort en vurdering av hvilke tanker som er omfattet av forskriften, og det er vurdert at kun en av tankene (tank med voks på totalt 50 m^3) er omfattet. Miljødirektoratet ba i denne sammenheng om å få tilgang til dokumentasjonen denne vurderingen baserer seg på, og vi fikk fremlagt helse-, miljø- og sikkerhetsdatablad også for to av de andre kjemikaliene. For den ene tanken som inneholder maling, så viser det seg at denne tanken også er omfattet av forskriften med bakgrunn i at det er et merkepliktig/farlig kjemikalie etter CLP-regelverket.

Virksomheten opplyser at den har jevnlige sjekkrunder med visuelle observasjoner av eventuelle feil eller lekkasjer på tankanlegget, men utstyret er ikke lagt inn i det forebyggende vedlikeholdssystemet og det er ikke utført systematisk vedlikehold og oppfølging slik som det gjøres for øvrig utstyr på fabrikken.

På bakgrunn av gjennomgangen som ble foretatt ved tilsynet vurderer derfor Miljødirektoratet at virksomheten ikke har etablert et forebyggende vedlikeholdssystem hvor tanker og tilhørende utstyr, som er omfattet av forskriften, følges opp etter fastlagte akseptkriterier for å sikre at anlegget til enhver tid har tilfredsstillende teknisk tilstand.

Avvik 3 Virksomhetens diffuse utslipp og overflatevann håndteres ikke i henhold til kravene i tillatelsen

Avvik fra: Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Gyproc AS av 22. april 2010, kap 3, punkt 3.2. og kap. 4, punkt 4.1, del 3.

Kommentar:
I henhold til tillatelsen skal avrenning av overflatevann fra bedriftens utearealer håndteres slik at det ikke medfører skade eller ulempe for miljøet. Videre skal diffuse utslipp fra utearealer, for eksempel lagerområder og områder for lossing/lasting som kan medføre skade eller ulempe for miljøet begrenses mest mulig.

Det ble under befaring observert at asfaltdekket utenfor kalsineringsområdet mot råvarehall og langsmed og til enden av råvarehall var hvitt som følge av gipsstøv. Videre var det opphopning av gipsrester langs kanten av tomten på den beskrevne strekningen og denne kanten grenser ut mot grøft/bekk. I ytterkant av asfaltdekket ved enden av råvarelageret var det lagret kvernet vrakgips (ca. 200 tonn iflg. virksomheten) som er masser fra det tidligere deponiet. Vrakgipsen var delvis lagret på asfaltdekket, men bakre deler av haugen grenset til vegetasjonen i tilknytning til bekken. Det ble også observert rester av råmateriale langs ytterveggen til råvarehallen og virksomheten informerte om at de tidvis lagrer råmateriale der når råmateriallagerets kapasitet er overskredet.

Det ble informert om at virksomheten gjennomfører feiing av området et par ganger i året, typisk vår og høst, men at det ikke er rutine for å gjennomføre regelmessige feiinger.

På området mellom kalsineringsområdet og tomtegrensen var det to avløpskummer som leder overvann direkte til bekken.

Miljødirektoratet mener på bakgrunn av observasjonene under revisjonen at virksomheten ikke gjennomfører tilstrekkelig tiltak for å begrense diffuse utslipp fra utearealer og hindre at overflatevann fra bedriftens utearealer medfører skade eller ulempe for miljøet.

Avvik 4 Virksomheten kunne ikke dokumentere at krav til lekkasjetest for kjøleanlegg med fluorholdig klimagass overholdes

Avvik fra: Forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften) kapittel 6a, jf. Artikkel 3, forord. (EF) nr. 842/2006, (F-gassforordningen)

Kommentar:
F-gassforordningen stiller krav til årlige lekkasjekontroller for anlegg som inneholder ≥ 3 og < 30 kg F-gass.

Det ble under revisjonen fremlagt dokumentasjon med oversikt over virksomhetens kjøleanlegg med F-gass hvorav ett av kjøleanleggene var på > 3 kg (3,45 kg). Stikkprøvekontroll av servicerapporter viste at det er gjennomført service på det nevnte anlegget i 2016 og 2017. Imidlertid fremgikk det ikke av servicerapportene at lekkasjekontroll blir gjennomført, kun at de gjennomfører funksjonstest (C°.) Virksomheten opplyste også at de ikke kjente til at lekkasjetest utføres.

7. Anmerkninger

Ingen forhold ble anmerket under revisjonen.

8. Andre forhold

Avslutning av deponi for vrakgips

Virksomheten har iverksatt arbeidet med avslutning av deponiet for vrakgips og informerte om dette arbeidet under revisjonen. Dokumentasjon og befaring viste at vrakgips var fjernet fra det opprinnelige deponiområdet. Den delen av deponiet som har vært tilførselsvei (bygget opp av gipsmasser) inn til hoved deponiet er fylt igjen med fyllmasser og asfaltert og det er satt opp et lagerbygg.

Virksomheten informerte om at de er i en pågående prosess med avslutning. Det ble klarlagt at det i henhold til virksomhetens avslutningsplan og kravene i tillatelsen gjenstår arbeid knyttet til vurdering av hvorvidt grunnen er forurenset som følge av deponeringen av gipsmasser.

Forhold knyttet til avslutning av deponi vil bli fulgt opp videre av saksbehandler i Miljødirektoratet.

9. Gjennomføring

Revisjonen omfattet følgende aktiviteter:

- Åpningsmøte 21. august 2018: Informasjon fra Miljødirektoratet om gjennomføringen av revisjonen
- Intervjuer og verifikasjoner fra 21. august 2018 til 23. august 2018.
    - 5 personer ble intervjuet
    - Befaringer til følgende steder:
        - Produksjonsanlegg

    - Lagerområder for ordinært avfall og farlig avfall
    - Deponi for vrakgips
    - Utearealer
    - Lagertanker

- Avsluttende møte 24. august 2018: Oppsummering med presentasjon av resultatene.

I vedlegg 1 har vi satt opp en oversikt over deltakerne på revisjonen.

10. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for revisjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrolloven) med underliggende forskrifter
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om begrensing i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Miljødirektoratet

11. Informasjon til virksomheten

Regelverk som det ble informert om:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrolloven)
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om begrensing i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)

VEDLEGG 1

Deltagere ved Miljødirektoratets revisjon ved Gyproc A.S, 21. - 24. august 2018

I tabellen under har vi satt opp en oversikt over funksjonene til de personene som deltok under formøtet, åpningsmøtet og det avsluttende møtet. Intervjuene er også med i tabellen.

Funksjon	Åpningsmøte	Intervju	Sluttmøte
Fabrikksjef	x	x	x
HMS-sjef	x	x	x
Produksjonssjef	x	x	x
Vedlikeholdssjef	x	x	
Produksjonsleder		x	

Miljødirektoratets revisjonsgruppe:
Anne-Gry Jørgensen, revisjonsleder
Henning Gøhtesen, revisor

VEDLEGG 2

Dokumentunderlag for Miljødirektoratets revisjon ved Gyproc A.S, 21. - 24. august 2018

Nedenfor har vi satt opp en liste over dokumenter som var spesielt viktige som dokumentunderlag for revisjonen, og som går utover lover forskrifter og lignende
(for eksempel fra virksomhetens prosedyresamling):

- Prosedyre for håndtering av avfall
- Prosedyrer for gjennomføring av målinger av utslipp til luft og vann
- Basiskarakterisering av vrakgips
- Miljørisikovurdering av gipsavfall/fylling